

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата економічних наук, доцента Сергія СТЕПАНЕНКО на
дисертаційну роботу Гарагулі Артура Вадимовича на тему
«Управління фінансово-економічною безпекою бізнесу в системі
глобального інформаційного середовища», подану на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
073 – «Менеджмент»

1. Актуальність теми дослідження. В умовах війни посилюється роль забезпечення фінансово-економічної безпеки ведення бізнесу в Україні. Сьогодні зовнішні ринки (праці, валютні, енергетичні) вносять суттєвий вплив на зменшення рівня забезпечення фінансово-економічної безпеки бізнесу. Посилюється роль глобалізаційного інформаційного середовища, яке охоплює відповідну інтеграцію інформаційних систем ведення бізнесу, тим самим збільшуючи вплив загроз та викликів, пов'язаних із забезпеченням фінансово-економічної безпеки. Отже, необхідність подальших науково-методичних та науково-практичних рекомендацій спрямованих на удосконалення управління фінансово-економічною безпекою бізнесу в системі глобального економічного середовища зумовлює необхідність подальшого дослідження теми дисертаційної роботи Гарагулі А.В. Тому, враховуючи науковий інтерес, своєчасність та необхідність розробок, дисертація Гарагулі А.В. на тему «Управління фінансово-економічною безпекою бізнесу в системі глобального інформаційного середовища» є актуальною.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами. Дисертація виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт, що виконуються в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова в межах науково-дослідницької роботи «Управління бізнес-процесами в умовах розвитку цифрової економіки та суспільства», в межах яких автором досліджено стратегічні засади оптимізації бізнесу та забезпечення його фінансово-економічної безпеки в системі глобального інформаційного середовища (довідка впровадження № 2576 від 30.12.2022).

3. Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів вказує на значущість і оригінальність результатів дослідження. Одержані результати є новими у галузі управління фінансово-економічною безпекою бізнесу. Проведене дослідження є суттєвим внеском у теорію, надавши новий підхід до розуміння сфер управління фінансово-економічною безпекою бізнесу в системі глобального економічного середовища, їх стратегічної спрямованості на основі використання цифрових технологій. Виходячи з вивчення різних підходів до аналізу функціонування системи управління фінансово-економічною безпекою,

розроблено нові теоретичні концепції, які покращують розуміння цієї взаємодії. Найбільш важливі результати, отримані у процесі дослідження, та їх наукова новизна полягають у наступному:

удосконалено:

- методичні підходи щодо управління економічною безпекою підприємства в умовах стрімких ринкових змін на основі запропонованої моделі управління економічною безпекою бізнесу, яка враховує основні ризики, а також можливості для забезпечення стійкого функціонування підприємства, створює передумови для прийняття превентивних тактичних рішень на основі безпосереднього моніторингу процесів виробництва, збуту та бюджетування, а також реакції на зовнішні сигнали. Елементи моделі та їх конфігурація може бути використана при формуванні прикладного програмного забезпечення для управління фінансово-економічною діяльністю, обґрунтуванні стратегічних і тактичних рішень у сфері економічної безпеки на основі прогнозування та моделювання різних економічних ситуацій (стор. 149-169);

- стратегічні орієнтири оптимізації бізнесу та забезпечення його фінансово-економічної безпеки за рахунок чіткого розмежування та обґрунтування двох взаємопов'язаних напрямів: оптимізація бізнесу (охоплює широкий спектр стратегічних і тактичних заходів, спрямованих на підвищення загальної ефективності та продуктивності компанії) та оптимізація бізнес-процесів (зосереджується на вдосконаленні окремих процесів в межах організації), які мають спільну мету покращення діяльності компанії, проте реалізуються через різні підходи та на різних рівнях організаційної структури, кожен з яких вносить свій вклад у забезпечення загальної ефективності та конкурентоспроможності бізнесу. Ці стратегічні напрямки пов'язані із цифровізацією та використанням симбіотичного поєднання методичних підходів щодо оптимізації бізнес-процесів компаній (FAST-Fast Analysis Solution Technology, Benchmarking, Redesign, Business-process Reengineering), що є потужним інструментом для підприємств, які прагнуть досягнути високих стандартів продуктивності та конкурентоспроможності на ринку (стор. 169-187);

- удосконалено систему управління фінансово-економічною безпекою, що на відміну від запропонованих, базується на основі цифрових систем та враховує особливості підрівнів безпеки (фінансовий, економічний, соціальний, інформаційний, екологічний та безпековий), перевагою є бізнес-процесний підхід в управлінні та застосування інструментів зміцнення, таких як страхування ризиків, прогнозування, моделювання. Комплексність запропонованої системи управління фінансово-економічною безпекою дозволить зменшити вплив рівнів ризику, як зовнішнього, так і внутрішнього, враховуючи при цьому особливості діяльності (стор. 38-45).

набули подальшого розвитку:

- типологія вивчення сутності поняття «управління фінансово-економічною безпекою», що на відміну від попередніх теоретичних досліджень, розкривають тільки три наукові підходи до визначення сутності (ресурсний, статичний та функціональний), враховує четвертий – системний підхід, перевагою, якого є дослідження не стану, розвитку або захисту, а саме складної системи, що враховує всі ці особливості (стор. 28-38).

4. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці науково обґрунтованих теоретичних та методичних положень, які можуть використовуватися у діяльності окремих компаній й на рівні органів державної влади та місцевого самоврядування для забезпечення функціонування систем управління фінансово-економічною безпекою на основі використання сучасних цифрових технологій.

Окремі результати дисертаційного дослідження використані в діяльності ТОВ «Семенівський агросервіс» (довідка впровадження № 188 від 18.12.2023). Окремі розробки автора прийняті ПрАТ «Оберіг» для розробки формування стратегії розвитку на засадах удосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою (довідка впровадження № 105 від 11.12.2023).

Теоретико-методичні розробки в розрізі питань удосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою бізнесу в системі глобального економічного середовища, використовуються в освітньому процесі Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова при викладанні дисциплін «Менеджмент», «Управління фінансами», «Фінансовий менеджмент для лідерів». Теоретико-методичні положення, які стосуються дослідження теми, використовуються при формуванні навчально-методичних комплексів наведених дисциплін, а окремі результати – при проведенні лекційних та семінарських занять (довідка впровадження № 28 від 04.03.2024).

5. Повнота викладення у відкритому друку та апробація наукових положень дисертації. Основні результати дисертації висвітлені в 11 публікаціях. Зокрема у 6 статтях (з яких 5 – у наукових фахових виданнях, що перебувають у міжнародних наукометричних базах, 1 – у закордонному журналі, який індексується у наукометричній базі Web of Science); 5 – у матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій – 4,52 друк. арк., з яких 3,99 друк. арк. належать особисто автору.

6. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Отримані наукові результати, висновки і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є достатньо аргументованими, характеризуються необхідним рівнем обґрунтованості.

У методологічному контексті дослідження удосконалення управління фінансово-економічною безпекою бізнесу в системі глобального інформаційного середовища базується на використанні системи наукових теоретичних підходів та методів, що містять теорії управління економічними системами, теорії просторового розвитку, парадигми та концептуальні напрями, що характеризують системи економічних відносин і зв'язків всередині та за межами територіального поділу. У даній науковій роботі використано методи економічної діагностики та управління фінансово-економічною безпекою, що полягає у використанні науково-методичних підходів і таких методів як: *метод наукової абстракції; метод синтезу та узагальнення; метод класифікацій; метод порівняльного аналізу; метод економічного аналізу; статистичний метод; метод стратегування.*

7. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складає 207 сторінок. Основний зміст роботи викладено на 174 сторінках. Робота містить 44 рисунки, 21 таблицю, 3 додатки, список використаних джерел налічує 88 найменувань на 11 сторінках.

8. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. За результатами ґрунтовного вивчення рукопису дисертаційної роботи та опублікованих наукових праць автора, а також аналізу наданого автором звіту щодо перевірки тексту рукопису електронним сервісом, порушень академічної доброчесності не було встановлено. Використанні здобувачем окремі ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1) Удосконалюючи систему управління фінансово-економічною безпекою (стор. 28-45), автору необхідно було б більш детально розглянути захист інформації й інтелектуальної власності підприємства, це дозволило б комплексно забезпечити інформаційну безпеку ведення бізнесу.

2) Здійснюючи аналіз тенденцій цифровізації та їх вплив на розвиток фінансово-економічної безпеки бізнесу (стор. 85-107), доцільно було б проаналізувати кількість підприємств, які купували послуги хмарних обчислень, за видами економічної діяльності, що дозволило виявити підприємства, на яких найактивніше використовують ІКТ.

3) Аналіз витрат на наукові дослідження і розробки за джерелами фінансування за видами економічної діяльності дозволив би розробити систему фінансування ІКТ-досліджень та інновацій, а також широкої інтернет-інфраструктури.

4) Аналіз врахування передових світових практик щодо використання цифрових технологій з метою фінансово-економічної безпеки бізнесу (стор. 127-149) повинен був стати підґрунтям для формування державної

політики цифрового розвитку заснованої на комплексному підході до вирішення проблем та подолання наявних перешкод, що в недостатній мірі розкрито.

5) Здійснюючи формування стратегічних засад оптимізації бізнесу та забезпечення його фінансово-економічної безпеки (стор. 169-187) автору доцільно було б виокремити основні етапів процесу розроблення та реалізації стратегії забезпечення засад оптимізації бізнесу; визначення алгоритму та інструментарію формування такої стратегії.

Слід зазначити, що наведені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи Гарагулі А.В., яка містить інноваційні підходи щодо вирішення вищезазначеної проблеми.

10. Загальний висновок. Дисертаційна робота Гарагулі Артура Вадимовича на тему «Управління фінансово-економічною безпекою бізнесу в системі глобального інформаційного середовища» виконана на актуальну тему, містить обґрунтування необхідності та розробки методичних підходів до формування й імплементації теоретичних узагальнень і практичних рекомендацій щодо одержаних результатів, які є новими у галузі управління фінансово-економічної безпеки. Роботу позитивно відрізняє продумана структура, чіткість і логічність розв'язання проблеми дослідження, обґрунтованість та аргументованість методів і підходів щодо рішення поставлених завдань. Мова дисертації чітка, грамотна. Стил ь дисертації має науковий характер. За своїм змістом дисертація відповідає паспорту спеціальності спеціальністю 073 – «Менеджмент».

Вищезазначене дає підстави стверджувати, що дисертаційна робота Гарагулі Артура Вадимовича на тему «Управління фінансово-економічною безпекою бізнесу в системі глобального інформаційного середовища» за науковим рівнем, практичною та науковою цінністю, за кількістю публікацій та дотриманням принципів академічної доброчесності відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 4 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 341 від 21.03.2022, а її автор Гарагуля Артур Вадимович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – «Менеджмент».

Опонент:

кандидат економічних наук, доцент

Сергій СТЕПАНЕНКО

Підпис Степаненка С.В. завідую

Учений секретар ХНУРЕ

Ірина ЖАРІКОВА